

HRVATSKI *glasnik*

XXXVI. godina, 39. broj

24. rujna 2026.

cijena 300 Ft

Svečano otvorena nova školska godina u Santovu

FOTO: STIPAN BALATINAC

7. stranica

Folklori ansambl „Baranja” u Italiji

9. stranica

X. Hrvatski ljetni festival

12. stranica

Avanture bez granica

13. stranica

Velike, ali prilično neiskorištene mogućnosti

Zakonom zajamčena prava, obveze i ovlasti daju prilično velike mogućnosti narodnosnim samoupravama u Mađarskoj. No od samih početaka postavlja se pitanje žive li one uistinu s tim pravima te iskorištavaju li ih i koliko u svojem radu. Narodnosne samouprave ponajviše se bave kulturom, tradicijom, običajima i folklorom, a manje pravima na uporabu materinskog jezika, pravima na suglasnost i suodlučivanje u nekim bitnim pitanjima kao što su davanje mišljenja oko mjesnih odluka te raznih inicijativa zajamčenih zakonom. Uz pravo na održavanje vlastitih obrazovnih, kulturnih i drugih ustanova zajamčena su i brojna druga prava koja se teško ostvaruju. Istina, ona ovise o inicijativi mjesnih narodnosnih samouprava koje, nažalost, izbjegavajući svaki konflikt, zanemaruju svoje temeljne obveze, ovlasti i zadaće. Primjerice obvezne javne zadaće povezane su s održavanjem vlastite ustanove koja obavlja aktivnosti povezane s narodnošću. Samo su se rijetke upustile u tako odgovoran zadatak. U većini naselja imamo samo obrazovne ustanove s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika, a uz to i određena prava na suglasnost ili davanje mišljenja, što je „zakomplicirano” uvođenjem sustava obrazovnih okruga. Puno je lakše bilo kad su škole bile u održavanju lokalnih samouprava. Tako je i s ostvarivanjem prava na odlučivanje i suodlučivanje – usmjerenih na jačanje kulturne autonomije narodnosne zajednice – u vezi s radom i obavljanjem zadaća ustanova kojima upravljaju jedinice lokalne samouprave ili druga tijela, a koje djeluju u okviru nadležnosti narodnosne samouprave. Nadalje, tu je i obavljanje zadaća povezanih sa zastupanjem interesa zajednice koju predstavlja narodnosna samouprava i osiguravanjem jednakih mogućnosti za nju, uz posebnu pozornost na zadaće lokalne samouprave koje se odnose na ostvarivanje prava manjina. Takvo je i podupiranje samoorganiziranja zajednice koje predstavlja obavljanje organizacijskih i operativnih zadaća radi jačanja kulturne autonomije zajednice te održavanje kontakata s lokalnim organizacijama civilnog društva kao i s vjerskim zajednicama koje djeluju na području lokalne narodnosne samouprave. To su samo neka osnovna prava i obveze koje se slabo ostvaruju, stoga bi ih narodnosne samouprave trebale ozbiljnije shvatiti i raditi na njihovu ostvarivanju. Podsjećamo na dva najvažnija članka, članke 115. i 116. Zakona o pravima narodnosti. Valjalo bi im posvetiti veću pozornost. Tu su još i zadaće koje narodnosna samouprava nije obvezna preuzeti, ali može.

S. B.

GLASNIKOV TJEDAN

„Sveučilište ne može biti samo odgovor na trenutačne potrebe tržišta rada. Njegova je zadaća i stvarati nova znanja, poticati kritičko mišljenje i pripremati društvo za promjene koje tek dolaze.”

O budućnosti visokog obrazovanja, njegovoj nužnoj transformaciji, autonomiji sveučilišta i odnosu prema društvu razgovaralo se na okruglom stolu održanom u sklopu 17. Koložsvárskih mađarskih dana. Iako je riječ o raspravi vođenoj u Rumunjskoj, pitanja koja su otvorena itekako su važna i za Mađarsku, pa tako i za hrvatsku narodnost.

Jedna od temeljnih tema bila je autonomija sveučilišta. Država treba osigurati financijske uvjete za kvalitetno visoko obrazovanje, ali akademska zajednica mora imati slobodu odlučivati o svojim intelektualnim, istraživačkim i stručnim pitanjima. Sveučilište ne može biti samo odgovor na trenutačne potrebe tržišta rada. Njegova je zadaća i stvarati nova znanja, poticati kritičko mišljenje i pripremati društvo za promjene koje tek dolaze.

Ta se potreba danas posebno vidi u vremenu umjetne inteligencije i goleme količine informacija dostupnih na internetu. Sveučilišta više nemaju monopol nad znanjem, ali upravo zato njihova uloga postaje još važnija: mladima treba omogućiti da razlikuju znanje od površne informacije, činjenice od mišljenja i stručnost od kvaziznanja.

U toj novoj obrazovnoj politici trebalo bi jasno vidjeti i mjesto manjinskih zajednica. Ako govorimo o kvalitetnom i dostupnom visokom obrazovanju, onda moramo pitati imaju li mladi pripadnici narodnosti dovoljno mogućnosti studirati i razvijati se u području vlastitoga jezika, kulture, povijesti i identiteta. Za male zajednice obrazovanje nije samo pitanje osobnog napretka pojedinca. Ono je i pitanje budućnosti zajednice.

Ako želimo da hrvatska zajednica u Mađarskoj za dvadeset ili trideset godina ima svoje profesore, istraživače, učitelje, novinare i kulturne djelatnike, potrebno je o tome misliti danas. Ne trebaju nam samo programi kojima ćemo čuvati ono što smo naslijedili nego i obrazovani ljudi koji će tu baštinu istraživati, razvijati i stvarati nove vrijednosti.

Isto vrijedi i za Mađare koji žive izvan Mađarske. Ako se govori o odgovornosti matične države prema svojim zajednicama

izvan granica, obrazovanje bi trebalo biti jedan od njezinih najvažnijih oblika. Stvaranje mogućnosti za školovanje, istraživanje i povratak stečenoga znanja u vlastitu zajednicu dugoročno je mnogo više od potpore pojedincu – to je ulaganje u budućnost cijele zajednice.

Zato se pri promišljanju budućeg visokog obrazovanja ne bismo trebali pitati samo koliko će ono biti povezano s tržištem i novim tehnologijama, nego i hoće li ostati prostorom slobodnog mišljenja, različitosti i stvaranja novih vrijednosti. Jer manjina se ne čuva samo ponavljanjem tradicije. Čuva se i znanjem, obrazovanjem i ljudima koji imaju snage i mogućnosti stvarati njezinu budućnost.

Posebno je važno pitanje visokog obrazovanja na jezicima i za potrebe manjinskih zajednica. Hrvati u Mađarskoj brojčano su mala zajednica i upravo zato ne mogu svoje obrazovne potrebe promatrati samo kroz tržišne pokazatelje. Studijski program koji okuplja relativno mali broj studenata možda nije financijski najisplativiji, ali može biti od presudne važnosti za opstanak jednoga jezika i kulturne zajednice. Ako danas ne obrazujemo nove nastavnike, istraživače, novinare, kulturne djelatnike i druge stručnjake koji poznaju hrvatski jezik i hrvatsku baštinu u Mađarskoj, sutra će biti sve manje ljudi koji će moći tu zajednicu profesionalno nositi.

Zato bi buduća obrazovna politika trebala prepoznati posebnu vrijednost manjinskog obrazovanja. Nije dovoljno mladima omogućiti da završe fakultet, potrebno je stvoriti i uvjete da se dio njih nakon školovanja može vratiti svojoj zajednici i u njoj primijeniti stečeno znanje. To bi značilo povezati sveučilišta s narodnosnim institucijama, stipendije s potrebama zajednice te poticati istraživanja hrvatskoga jezika, povijesti, književnosti i suvremenog života Hrvata u Mađarskoj. Takvim se pristupom ne čuva samo ono što postoji, nego se stvaraju novi intelektualni potencijali bez kojih nijedna manjinska zajednica ne može dugoročno biti vitalna.

Branka Pavić Blažetin

35 GODINA HRVATSKOG GLASNIKA

HRVATSKI GLASNIK

Hrvatski ljetopis

Sv. Mihael (29. rujna)

Ako na Miholju germi, drugo leta sada ni

Sveti Mihael, na hebrejskom *Mikael*, grčkom *Mikhaél*, u judizmu, kršćanstvu te u muslimanstvu *Mikál*, jest arhadeo, jedan od glavnih anđela. U narodnoj etimologiji njegovo ime znači: *onaj koji je sličan Bogu*. Sam naziv potječe od semitskih naroda; u Starom zavjetu kod Židova on je vladar koji čuva sinove svog naroda, arhistrateg koji će sudnjega dana u zadnjoj eshatološkoj borbi voditi nebesku vojsku, kod Hrvata kajkavaca vodit će *nebeski šereg* protivu zlih sila.

Blagdan sv. Mihaila u Podravini naziva se *Mijoje*, u Pomorju *Miholevo*, u bunjevačkih Hrvata *Miholje*.

Sveti Mihalj u apokaliptičnoj borbi savladat će zmaja, satanu ili vraga, zapaža se u jednoj molitvi bošnjačkih Hrvata u okolici Pečuha: *Sveti Mihajle, arkanđelu, brani nas u boju, Od pakosti i zasjeda đavolski* (...) Šokački Hrvati u bačvanskom Santovu o svetom Mihajlu arhangelu kazuju sličnu molitvu. (...) *Obrani nas u borbe, Budi nam protiv neprijatelja paklenog, I zaštita od đavala* (...) Legenda govori da se sveti Mihaljo pojavio na gori Gargonó u Italiji, gdje mu je u čast podignuta crkva. Kult mu se ponajprije razvio u istočnoj crkvi, a poslije diljem Europe, poglavito u njezinim južnim krajevima. U vrijeme chiliasma *sveti Mihalj* postaje drevnim patronom, tj. zaštitnikom Crkve, no i branitelj mrtvih. U njegovu se čast u grobljima grade kapelice i zvonici.

Na sam *Sudnji dan* on mjeri umrlima dušu, što bi značilo da mjeri njihova dobra i zla djela, osigurava dobru smrt, te vodi duše na drugi svijet. U Ugarskoj mu se za vrijeme prvoga ugarskog kralja svetog Stjepana (1000. – 1038.) razvio snažan kult.

Crkve mu grade i naši Hrvati u Ugarskoj: u Hrvatskoj Kemliji, Vršendi (1722.), Mohaču (1776.), Bremenu (1808.), Sulimanu (1880.), Pečuhu (1933., kapela na groblju), u Čavolju (1931., kapela na groblju) i Mateviću (1935.).

U hijerarhiji anđela prvi je anđeo: arhadeo, vojvoda *sveti Mihalj*, koji vodi vojske *nebeske*. Anđeli su u monoteističkim vjerskim, mitološkim sustavima jedino odgovorni Bogu, njega služe. Svoju duhovnu bit, časti, mjesto u svijetu dobivaju radi Boga, kojemu odgovaraju vojničkom vjernošću i stegom. Anđeli su Božja vojska, njegov dvor i njegova kuća. Oni prenose njegove odredbe i bdiju nad svijetom. U Bibliji imaju važno mjesto. Njihova hijerarhija ovisi o blizini Božjemu prijestolju. Tri su glavna arhandela: Mihael (pobjednik zmajeva), Gabrijel (poslanik i pokretač) i Rafael (vodič liječnika i putnika).

Sveti Mihalj u molitvici gradišćanskih Hrvata

važne duše, tj. dobra i zla djela preminulog čovjeka. On spašava dobre duše, otkida ih od nečistih sila, od vraga, uz blagu asistenciju *Majke Božje*, koja se također brine o umrlim dušama. *Sveti Mihalj duše važe, Odnese je vaga ravno, Tu dušicu tja va pakal, Nato veli Mati Božja, „Važi, važi, sveti Mihalj, Tu dušicu po drugi put.“ Odnese je vaga ravno, Tu dušicu tja va nebo, Marija se nasmijala, Vrag se plakal i narikal.*

U pomurskih Hrvata kazuje se: *sveti Mihol duše važe na drugom svetu, što kam pe, vpekel, al v nebo (pe – pelja, vodi; v – u).*

Sveti Mihael u ikonografskim predstavama pojavljuje se u oklopu, kopljem ili mačem u ruci, odnosno drži vagu. Često se predočava njegova borba sa zmajem (sotonom). U srednjem vijeku kult sv. Mihalja i Gospe ojačao je u Hrvata. Legenda o svetom Mihajlu od mohačkih Hrvata, koja je zapisana na mađarskom jeziku, glasi: „Kada je Bog poslao sv. Mihalja po dušu jedne sirote udovice, koja se brinula o svojoj brojnoj siročadi, djeca su počela moliti arhandela da pričuša sve dok oni ne porastu pa dok ne budu mogli od svoje čovječnosti sami živjeti. Sveti Mihalj je požalio udovicu i siročad, i tako se na nebo vratio bez ženine duše. Tamo je Bog rekao sve kako se zbilo i zašto nije izvršio naredbu. Bog ga nakon dva tjedna opet poslao na Zemlju. Sveti Mihalj pred crkvom zapazi pijana čizmara pa se upusti s njim u razgovor. Majstor je Mihalja primio u službu. Čizmareva supruga pripremila im je objed. No sv.

Mihalj odmah se latio čizme šiti. Siromah čizmar ga tada upita je li i prije to radio. Mihalj mu reče da malo pričuša i vidjet će kako zna on šiti. Anđeo je i od majstora sašio ljepših čizama. Brzo se proću glas o vještome mladom čizmaru. Nagmilo je mnoštvo kupaca i majstor je lijepo zarađivao. Nakon isteka dva tjedna anđeo se pozdravio s čizmarom koji mu je isplatio zaradu, ali je sveti Mihalj novac dao udovici, pa se vratio na nebo. Tamo je ispričao Bogu kako je pomogao sirotici.

– Nije to baš tako – rekao je Gospodin – veći ti idi na morsk dno! Tamo ćeš naći kamen pa ga donesi gore.

Mihalj to učini, a tada mu Bog zapovjedi da razbije kamen. U kamenu je našao crva.

Reče Bog: – Vidiš, onaj tko se brine i u tom crvu, brinut će se i o siročadi!

Sveti Mihalj se bez riječi vratio na Zemlju po ženinu dušu.

O *Miholu* se kazuju i dječji stihovi koji podsjećaju na svinjokolje: *Dorica pase, Pknasto prase, Dojde Mihole, Pak jo zekole.* (Zabilježila Erika Balažin u Serdahelu).

O blagdanu sv. Miholja u Lukovišću se kazuje: *Miholje, svinče zakolje.*

Na taj dan su pastiri održavali obračun, tada im je istekla služba koja je započela na Đurdevdan.

Ako na *Miholju germi*, drugo leta sada ni, kazuju u Gradišću. U Židanu i ovo: *Ako mraza pred Miholjom, tuliko po Đurdevi.*

Duro Franković

HRVATIMA U MAĐARSKOJ 302 000 EURA POTPORE

Na temelju provedenog Javnog natječaja za prijavu programa/projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2026. godinu i prijedloga Povjerenstva Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske za dodjelu financijske potpore programima i projektima Hrvata izvan Republike Hrvatske donesena je Odluka o dodjeli financijskih sredstava programima/projektima organizacija hrvatske nacionalne manjine za 2026. godinu. Program potpore hrvatskoj nacionalnoj manjini u europskim državama ima kao cilj jačanje položaja hrvatskih manjinskih zajednica u političkom i društvenom životu država u kojima žive te doprinosi očuvanju hrvatske kulture, baštine i jezika, ali i jačanju hrvatskog zajedništva. Provođa se u suradnji s nadležnim diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske. Odluka je donesena na temelju Javnog natječaja za prijavu programa/projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2026. godinu, a na prijedlog Povjerenstva Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske za dodjelu financijske potpore programima i projektima Hrvata izvan Republike Hrvatske za 2026. godinu. Dodijeljena su sredstva u ukupnom iznosu od 2 200 000 eura, od čega su hrvatske udruge i institucije u Mađarskoj dobile više od 302 000 eura za 57 projekata. Najveća dodijeljena potpora iznosi čak 45 tisuća eura, što je dodijeljeno ustanovi Hrvatske državne samouprave Hrvatskom internatu Collegium Croaticum za sufinanciranje funkcioniranja ustanove. Također zavidan iznos, 27 500 eura, dodijeljen je za organiziranje Hrvatskih državnih jezičnih kampova koje tradicionalno organizira Hrvatska državna samouprava u suradnji sa svojim ustanovama u Vlačici. Koljnofskom hrvatskom društvu za očuvanje hrvatskog jezika i kulture u Koljnofu

te za osiguranje djelovanja koljnofske kulturne grupe dodijeljeno je 16 000 eura. Ostalim projektima dodijeljene su potpore između 9500 i 1500 eura. Najviše su potpomognuti projekti koji su usmjereni na učenje i njegovanje hrvatskoga jezika ili projekti hrvatskih odgojno-obrazovnih ustanova, zatim oni koji njeguju hrvatsku kulturnu baštinu te hrvatski vjerski život. Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske ili osoba koju čelnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske ovlasti potpisat će s organizacijama hrvatske nacionalne manjine, dobitnicima financijske potpore, ugovore o dodjeli financijske potpore najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja Odluke. Sredstva će se isplatiti dobitnicima financijske potpore tijekom 2026. godine, a sve prema mogućnostima izvršenja Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske ili osoba koju čelnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske ovlasti potpisat će s organizacijama hrvatske nacionalne manjine, dobitnicima financijske potpore, ugovore o dodjeli financijske potpore najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja Odluke. Sredstva će se isplatiti dobitnicima financijske potpore tijekom 2026. godine, a sve prema mogućnostima izvršenja Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske ili osoba koju čelnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske ovlasti potpisat će s organizacijama hrvatske nacionalne manjine, dobitnicima financijske potpore, ugovore o dodjeli financijske potpore najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja Odluke. Sredstva će se isplatiti dobitnicima financijske potpore tijekom 2026. godine, a sve prema mogućnostima izvršenja Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Branka Pavić Blažetin

Prema Odluci Povjerenstva Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske sredstva su dodijeljena sljedećim ustanovama i organizacijama:

MAĐARSKA			
Redni broj	Naziv prijavitelja programa/projekta	Naziv programa/projekta	Odobreno (EUR)
1.	Bajška hrvatska samouprava	Obilježavanje 20. obljetnice prijateljske suradnje gradova Baja - Labin	2.500,00
2.	Društvo gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj	Kulturni festival - „36. ljeta gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj u Gornjem Četaru“	2.500,00
3.	Državna udruga šokačkih Hrvata	Dječji kamp „Škovrtlja“ i Pjesmarica Fest „In memoriam Stipan Pančić“	6.500,00
4.	HOŠIG Zaklada za hrvatsku prosvjetu i kulturu	HOŠIG i VII. gimnazija - prijateljstvo preko granica te Nabava novih hrvatskih udžbenika za HOŠIG	4.000,00
5.	Hrvati-Horvátok Egyesület	Prostor za narodne nošnje i instrumente te Dani Domovinskog boja u Gradišću	4.000,00
6.	Hrvatska državna samouprava	Državni kamp hrvatskog jezika i kulture 2026.	27.500,00
7.	Hrvatska izvorna folklorna grupa	Očuvanje tradicijske baštine kroz nabavu narodne nošnje	3.000,00
8.	Hrvatska narodnosna samouprava Kukin	XXXII. Bošnjačko sijelo	2.000,00
9.	Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske županije	Kulturna baština Bunjevaca bez granica i Hrvatske glazbene večeri 2026.	4.000,00
10.	Hrvatska samouprava Budimpešte	Hrvatski obiteljski piknik u Gradskom parku i Susretište zajedničkih kraljeva	5.000,00
11.	Hrvatska samouprava Eržebetvaroš	Jezični i plesni tabor na Balatonu s pobratimljenim gradom Karlovcem te Sveti Nikola i Božićni koncert	7.000,00
12.	Hrvatska samouprava Ferencváros	Hodočašće u Mariju Bistricu i izlet na Plitvička jezera	2.000,00
13.	Hrvatska samouprava Gara	Tradicionalni blagdani bunjevačkih Hrvata u Došašću 2026.	4.000,00
14.	Hrvatska samouprava Hrvatski Židan	33. Hrvatski vjerski kamp kod Peruške Marije	2.000,00
15.	Hrvatska samouprava Murakeresztúr	Hodočasničko-izletničko putovanje 2026.	1.500,00
16.	Hrvatska samouprava Novog Budima	Književne večeri za Hrvate u Mađarskoj i Hrvatskoj	3.500,00
17.	Hrvatska samouprava Petrovo Selo	Potpore nastavi u Hrvatskoj osnovnoj školi u Petrovom Selu	4.000,00
18.	Hrvatska samouprava Prisika	Županijski hrvatski bal u Sambotelu 2026. godine	3.000,00

MAĐARSKA			
Redni broj	Naziv prijavitelja programa/projekta	Naziv programa/projekta	Odobreno (EUR)
19.	Hrvatska samouprava Pustara	Sportom i prijateljstvom kroz granice	2.500,00
20.	Hrvatska samouprava Salante	Hrvatski kulturni programi u Salanti i Upoznavanje hrvatskih zajednica	3.000,00
21.	Hrvatska samouprava Senandrija	Ivandan 2026. i Hrvatska putujuća umjetnost	9.000,00
22.	Hrvatska Samouprava Staroga Budima - Bekašmeđera	Glumački kamp na moru za hrvatsku mladež iz Mađarske II. i Hrvatski kazališni festival u Budimpešti	9.500,00
23.	Hrvatska samouprava Šikloš	Revitalizacija spomen izložbe o Semartinu	1.500,00
24.	Hrvatska samouprava Udvara	Obnova Zavičajne kuće - Hrvatskog doma u Udvaru i Hrvatsko kulturno-jezični kamp u Udvaru	6.000,00
25.	Hrvatska samouprava Velike Kaniže	Hrvatski tjedan i upoznavanje matičnih hodočasnih mjesta	2.500,00
26.	Hrvatska samouprava Vršende	Godišnji programi HS Vršende	3.000,00
27.	Hrvatska samouprava XII. okruga u Budimpešti	Spomen ploča zaslužnim Hrvatima u Budimpešti i Martinje	4.000,00
28.	Hrvatska samouprava županije Baranje	Stručno usavršavanje na otoku Pagu	1.500,00
29.	Hrvatska samouprava županije Šomođ	Dan Hrvata u županiji Šomođ	3.000,00
30.	Hrvatska samouprava županije Zala	Most suradnje – Hrvatski jezik u osnovnim školama Pomurja	4.500,00
31.	Hrvatska udruga Novi-ton	Cjelogodišnji rad panonskog orkestra u hrvatskoj dijaspori	5.000,00
32.	Hrvatska udruga Podravina	Dan narodne nošnje	2.500,00
33.	Hrvatski Internat „Collegium Croaticum“	Collegium Croaticum	45.000,00
34.	Hrvatski Klub August Šenoa u Pečuhu	Izložba dresova hrvatske nogometne reprezentacije	2.000,00
35.	Hrvatski kulturni i sportski centar Josip Gujaš Džuretin	Proslava 50. godišnjice smrti i 90. godišnjice rođenja Josipa Gujaša Džuretina	4.000,00
36.	Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod Stipan Blažetin	„Riječ, baština, identitet“ - Pisano nasljeđe pomurskih Hrvata	3.500,00
37.	Hrvatski vrtić, osnovna škola i gimnazija Mate Meršić Miloradić	Virtualna šetnja kroz Hrvatsku pjesmama, plesovima i predavanjima u okviru Tjedna hrvatskog jezika te Materijal za učenje hrvatskog jezika	7.500,00
38.	Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom Santovo	80. obljetnica Hrvatske škole u Santovu	5.000,00
39.	Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom Miroslav Krleža	50 godina Hrvatskog vrtića u Pečuhu te Maturalac i razmjena učenika Hrvatske škole Miroslava Krleže	8.250,00
40.	Hrvatsko kazalište Pečuh	Gostovanje Hrvatskog kazališta Pečuh u Zagrebu s predstavom Ivana Kušana: „Čaruga“	4.250,00
41.	Koljnofsko hrvatsko društvo	Očuvanje hrvatskog jezika i kulture u Koljnofu te Osiguravanje uvjeta za rad folklorne grupe iz Koljnofa	16.000,00
42.	KUD Tanac	Dobro došli naši mili gosti - 24. Međunarodni hrvatski festival	8.000,00
43.	Kulturna udruga za očuvanje nacionalne baštine Udvara	Nabava nošnje za muški pjevački zbor Hrastina u Udvaru i Nabava razglasne opreme za muški pjevački zbor Hrastina u Udvaru	4.000,00
44.	Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj	miCROfon 2026. i Hrvatski ljetni festival na obali Drave	5.000,00
45.	Neprofitno društvo za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“	Tiho šapćem molitvu - Molitvenik za djecu i Vjerski godišnjak Hrvata u Mađarskoj - Hrvatski katolički kalendar 2027.	5.000,00
46.	Osnovna škola s nastavom narodnog jezika Gornji Četar	Bratska veza osnovnih škola Gradišće - Hrvatska	4.500,00
47.	Samouprava Narda	Podučavanje sviranja tamburice u Nardi	3.000,00
48.	Savez gradišćansko-hrvatskih organizacija u Ugarskoj	Aktivnosti Saveza gradišćanskih Hrvata u Mađarskoj za 2026./2027. godinu	3.000,00
49.	Soproni „Čakav katedra“ Egyesület	XXIV. Šopronski hrvatski dani	2.500,00
50.	Udruga baranjskih Hrvata	Vjersko i kulturno povezivanje baranjskih Hrvata s domovinom – hodočašće u Mariju Bistricu	1.500,00
51.	Udruga Drava za očuvanje hrvatskih tradicija	Drava nas spaja – prekogranični kulturni susret u Podravini u Mađarskoj	1.500,00
52.	Udruga Savez Hrvata u Mađarskoj	Programi i priredbe Udruge u 2026. godini	7.000,00
53.	„Videki Ertekek“ Gazdasag	Most prijateljstva – Generacije bez granica	2.000,00
54.	Vjerska te kulturna udruga šokačkih Hrvata u Vršendi	Za uspješniji rad hrvatske zajednice u Vršendi	3.500,00
55.	Zaklada za hrvatsko školstvo u Mađarskoj	Djelovanje Zaklade za hrvatsko školstvo u Mađarskoj 2026.	3.000,00
56.	Zaklada za Hrvatsku osnovnu školu „Katarina Zrinski“ Serdahel	Tambura kroz generacije – očuvanje hrvatske glazbene baštine	2.500,00
57.	Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj	Hodočašće mladih Hrvata iz Mađarske	2.500,00

Proslavljena 40. godišnjica KUD-a „Veseli Santovčani“

Uručene nagrade „Počasni građanin sela Santova“

Tronacionalnim (hrvatskim, mađarskim i srpskim) cjelovečernjim prigodnim kulturnim programom u subotu 16. kolovoza u Santovu je proslavljena 40. godišnjica santovačkog KUD-a „Veseli Santovčani“. Uz domaćine i slavljenike – bivše i sadašnje članove KUD-a „Veseli Santovčani“ – pred dupkom punim gledalištem nastupili su i pozvani gosti, dugogodišnja prijateljska društva. Među ostalima nastupili su pečuški KUD „Tanac“, sestre Anita i Marijana Guljaš iz Santova te učenici santovačke Hrvatske osnovne škole. Prije kulturnog programa uručene su nagrade „Počasni građanin sela Santova“, a nakon cjelovečernjeg programa za dobro raspoloženje pobrinuo se tukuljski Orkestar „Zora“.

Na velikoj otvorenoj pozornici postavljenoj na središnjem seoskom trgu Flóriana Alberta uime domaćina sudionike i okupljene srdačno je pozdravio voditelj programa Predrag Mandić uz kratko predstavljanje slavljeničkog društva. Ujedno je najavio santovačkog načelnika Gabora Vargu, koji je srdačno pozdravio okupljene istaknuvši višedesetljetni rad KUD-a „Veseli Santovčani“ u očuvanju folklorne baštine. Santovački načelnik u toj je prigodi uručio nagrade „Počasni građanin sela Santova“ dugogodišnjoj voditeljici KUD-a „Veseli Santovčani“ Evici Kozić Čatić za istaknut rad na polju kulture i očuvanju tradicije te bivšem ravnatelju Doma kulture Gáboru Tölgyesiju za istaknut društveni rad.

Nagrađeni

Grupa Retro Veseli

Uslijedio je bogat kulturni program uz hrvatske, srpske i mađarske plesove. Uz slavljenike – bivše i sadašnje članove KUD-a „Veseli Santovčani“ – nastupili su i pozvani gosti: mađarski KUD iz Baračke (Nagybaracska), sestre Anita i Marijana Guljaš, pečuški KUD „Tanac“ te učenici santovačke Hrvatske osnovne škole, a pratili su ih orkestri „Fokos“ iz Vojvodine i „Zora“ iz Tukulje te harmonikaš Zoran Barić i solistica Gita Schatzl.

Učenici santovačke Hrvatske osnovne škole

Iz svojega bogatog repertoara KUD „Veseli Santovčani“ izveo je mađarske plesove iz Sárköza, srpske koreografije iz različitih krajeva, a posebno je zapažen nastup bivših članova koji su u izvornoj santovačkoj šokačkoj nošnji izveli slavonske i šumadijske plesove. Sestre Anita i Marijana Guljaš pjevale su šokačke narodne pjesme, a učenici Hrvatske škole u Santovu pod vodstvom i u pratnji harmonikaša Zorana Barića posebno su oduševili izvornim santovačkim šokačkim pjesmama. Kao poseban gost, s kojim slavljenici surađuju od samih početaka, KUD „Tanac“ prikazao je koreografije „Bošnjački kermez“ i „Santovački šokački plesovi“. Tukuljski Orkestar „Zora“ pod vodstvom harmonikaša Krunoslava Kiće Agatića predstavio se pak samostalnim glazbenim blokom.

Brojna publika

Jubilarnom programu nazočio je velik broj mještana i prijatelja iz Santova i okolnih naselja, pa i drugih krajeva Mađarske.

Na kraju je uime bajske gradonačelnice dr. Bernadett Bari i u svoje ime slavljenicima čestitala i zahvalila na predanom višedesetljetnom radu bajska vijećnica Jutka Polyak.

Priredbu su među ostalima poduprli Samouprava sela Santova i Hrvatska državna samouprava, a zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac Marković i sama je nazočila jubilarnoj proslavi.

Proslava 40 godina rada KUD-a „Veseli Santovčani“ završena je balom uz Orkestar „Zora“ iz Tukulje, pa je zabava potrajala do zore.

S. B.

Svečano otvorena nova školska godina u Santovu

U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu 31. kolovoza poslijepodne održano je svečano otvorenje nove školske godine, 2026./2027. Već po tradiciji prvaši su iz vrtića u pratnji osmaša i svojih roditelja došli na svečanost u Dom kulture. Novu školsku godinu počelo je 16 prvaša i ukupno 97 učenika.

Nakon intoniranja mađarske i hrvatske himne 16 prvaša – posljednji put u pratnji svojih odgojiteljica, voditeljice vrtića Anice Filaković i dadilje Marte Kispál Keresztesi – u dupkom punoj velikoj dvorani Doma kulture predstavilo se kazivanjem prigodnih stihova na hrvatskom i mađarskom jeziku pod naslovom „Mala škola” i „Postao sam prvaš” („Elsős lettem”).

Ravnateljica ustanove
Marija Žužić Kovač

Poslije kratkog programa u povodu otvorenja školske godine 2026./2027. okupljene učenike, učitelje, nastavnike, roditelje i sve djelatnike škole, među njima posebno prvašice, srdačno je pozdravila ravnateljica ustanove Marija Žužić Kovač. Ujedno je zahvalila na zalaganju i trudu njihovim odgojiteljicama. Njezin prigodni govor na hrvatskom jeziku projiciran je i u prijevodu na mađarski jezik. Ravnateljica ustanove koja od 2000. godine djeluje u održavanju

Prvašići sa svojim učiteljicama

Hrvatske državne samouprave nazočne je ukratko izvjestila o najvažnijim zadaćama u novoj školskoj godini. Kako je uz ostalo naglasila, prvi dan nastave održat će se u utorak 1. rujna, a školska godina trajat će 180 dana, do 18. lipnja 2027. godine. Uz to posebno je pozdravila novu odgojiteljicu u vrtiću, Ramonu Gregoricz Barić.

„Ove godine nastavljamo odgojno-obrazovni rad u skladu sa zakonima koji kao i prethodnih godina zadaju svima nama nove zadaće tijekom cijele školske godine. Cilj nam je na odgojno-obrazovnom polju i nadalje nepromijenjen te ćemo nastojati s roditeljima i djecom nastaviti rad u skladu s pedagoškim programom naše ustanove. I dalje ćemo nastojati u tome da se naša ustanova razvija oslanjajući se na učenički dom kako bismo pridobili sve više

djece iz naše bliže i dalje okolice. U tome i dalje tražimo pomoć roditelja, pogotovo roditelja sa strane”, istaknula je među ostalim Marija Žužić Kovač.

Kako je dodala, i ove godine prema potrebi djece i roditelja pokrenut će razne aktivnosti kao i prošle godine: tamburaški kružok, njemački jezik, narodni ples i vjeronauk. I dalje će sudjelovati na raznim mjesnim, regionalnim i državnim natjecanjima, smotrama i drugim priredbama. Istaknula je nekoliko nadolazećih događanja na koja je hrvatska ustanova dobila poziv uz očekivanja za nastup učenika. Posebno je spomenula Županijsku hrvatsku berbenu svečanost u Baškutu 19. rujna, Šokačku rič u studenom u Pečuhu te Državni dan Hrvata u Baji 14. studenog. Osim spomenutoga naglasila je kako žele razvijati veze s partnerskim ustanovama u Mađarskoj i matičnoj državi. Planiraju i zanimljive programe u koje žele uključiti i učenike i roditelje. Uz tehničke obavijesti ravnateljica je pozvala nazočne na sudjelovanje na skorašnjem Hodočašću bačkih Hrvata i prijateljskih zajednica na santovačkoj Vodici. Na kraju je svim učenicima, nastavnicima i roditeljima poželjela uspješnu i sretnu novu 2026./2027. školsku godinu.

Nakon svečanosti prvašići su u pratnji svojih učiteljica Marije Kovačev Milanković i Anikó Filaković posjetili učionicu koja će im sljedećih osam godina biti drugi dom.

S. B.

Prepuna dvorana roditelja, djece i učitelja

Ljetna škola hrvatskoga folklora 2026. – više od šest desetljeća očuvanja hrvatske tradicijske baštine

Hrvatska matica iseljenika od 4. do 13. kolovoza 2026. godine u Zadru je organizirala Ljetnu školu hrvatskoga folklora – najdugovječniji i najugledniji stručni program edukacije voditelja folklornih skupina, glazbenika i zaljubljenika u hrvatsku tradicijsku kulturu. Program je okupio sudionike iz Hrvatske te hrvatskog iseljeničtva, Bosne i Hercegovine i drugih zemalja. Među polaznicima ovogodišnje Ljetne škole hrvatskog folklora bilo je i troje Koljnofčana, članova Folklorne grupe Koljnof (Koljnofsko hrvatsko društvo): voditeljica tamburaša Silvana Pajrić (bas) i tamburaši Hunor Presits (kontra) i Dávid Horváth (bas).

Sudionici škole

Ljetna škola bila je posvećena folklornoj baštini jadranskoga područja, a polaznici su tijekom desetodnevnog programa upoznali plesove, narodne nošnje, pjesme i tradicijska glazbala šibenskoga uzmorja i otoka, Dubrovačkog primorja i Rijeke dubrovačke, doline Neretve i južne Hercegovine, poluotoka Pelješca te otoka Mljeta i Lastova, otoka Cresa, Raba i Paga, Konavla i Župe dubrovačke, Hrvata Boke kotorske, Makarskoga primorja te otoka Brača i Hvara, Dubrovnika, otoka Korčule, Trogira, Kaštela i Čiova, Splita i otoka Šolte, Silbe te otoka Krka.

Stručni program vodio je Andrija Ivančan, programski voditelj Ljetne škole i umjetnički voditelj Folklornog ansambla Linđo iz Dubrovnika. Odjel tambura vodio je Tibor Bün, jedan od najistaknutijih hrvatskih stručnjaka za tamburašku glazbu, dok je voditelj Odjela tradicijskih glazbala bio Vjekoslav Martinić, glazbeni pedagog i poznati majstor izrade tradicijskih glazbala.

U nastavi su sudjelovali i brojni priznati folkloristi, etnokoreolozi i istraživači hrvatske tradicijske kulture. Uz Školu hrvatskoga folklora Hrvatska matica iseljenika ostvaruje jednu od svojih temeljnih zadaća – očuvanje, promicanje i prenošenje hr-

vatske tradicijske kulture među Hrvatima izvan Republike Hrvatske, pripadnicima hrvatske nacionalne manjine te Hrvatima u Bosni i Hercegovini, istodobno jačajući kulturne veze između domovinske i iseljene Hrvatske.

Tamburaška sekcija

Glavni je cilj stručnog programa očuvanje izvornosti i autentičnosti hrvatskoga folklora – tradicijskog plesa, pjesme, glazbe i narodnih nošnji – kao jednog od najprepoznatljivijih izraza hrvatskog kulturnog identiteta. Istodobno škola potiče i suvremene autorske interpretacije utemeljene na etnološkim i folklorističkim istraživanjima doprinoseći daljnjem razvoju hrvatske folklorne scene.

Branka Pavić Blažetin · Foto: Organizatori

TRENUTAK ZA PJESMU

Konji i nebo

*Vetri so nebêški konji
Kî vlečó oblâke
(Voze nebeškèga sena)
V štaló: črne mrake.*

*Pasli celi dan so travo,
Dok ní rosa pala
(Drobne i debèle zvezde),
Pa se zasijála.*

*I najlêpšem od sè konjov
Pala je potkòva:
Ko misec se zasvetlèla,
Sà zlata i nova.*

*– O, seljâčki črni konji,
Šepâvi i gladni,
Moret bote gore v nebu
Siti i paradni!*

Ivan Goran Kovačić

Baranja na folklornim festivalima u Italiji

Pjesmom i plesom predstavili hrvatsku baštinu iz Mađarske

Ljeto je za članove Folklornog ansambla „Baranja” tradicionalno ispunjeno nastupima i gostovanjima. Nakon što su proteklih godina nastupali u Grčkoj, na Sardiniji i u Portugalu, ovoga su ljeta otputovali na Siciliju, gdje su od 9. do 22. kolovoza sudjelovali na nekoliko međunarodnih folklornih festivala.

Tijekom boravka predstavili su se publici u više sicilijanskih gradova, a posebnost njihova programa bila je u tome što su pjesmom i plesom predstavili folklornu baštinu Hrvata u Mađarskoj. Na festivalima su sudjevale skupine iz različitih dijelova svijeta, među njima skupine iz Perua, Ekvadora, Kolumbije, Ukrajine, Slovačke, Novog Zelanda, Italije i Mađarske.

Jedan od nastupa održan je 15. kolovoza u gradu Petralia Soprana u sklopu „Festivala Internazionale dei Mondi”. Baranja je nastupila uz folklorne skupine iz Perua, Ekvadora, Ukrajine, Slovačke i Italije.

Posebno dojmljiv bio je nastup 18. kolovoza u starom sicilijanskom gradu Cefalùu, gdje su se predstavili s društvima iz Kolumbije, Ekvadora, Novog Zelanda i Slovačke. Ansambl je nastupio i u gradovima Caltavuturo, Resuttano i Lascari.

U Caltavuturu je od 13. do 16. kolovoza održan 29. međunarodni festival koji je okupio folkloraše iz više zemalja. Kroz pjesmu i ples grad je tih dana postao mjesto susreta različitih kultura, a među sudionicima bila je i Plesna skupina „Baranja”. Prvoga dana festivala nastupila je u mjesnom kazalištu P. Borsellino.

Za Baranju su ovakva gostovanja važna ne samo radi predstavljanja vlastite tradicije nego i radi susreta s folklorašima iz drugih zemalja. Ansambl tijekom godine redovito nastupa i u Hrvatskoj i Mađarskoj, a među ovogodišnjim gostovanjima izdvajaju se nastupi u Mišljenu, Pečuhu i Ófaluu.

Branka Pavić Blažetin

Gradišćanski Hrvati sudjelovali na „Odiseju pod murvom”

U Zadru, Zemunik Donjem, Podgrađu i Benkovcu od 20. do 22. kolovoza održana je 17. multimedijaska manifestacija „Odisej pod murvom”, koju je utemeljio i koju vodi književnik i slikar Tomislav Marijan Bilosnić. Ovogodišnji program bio je posvećen ponajprije glagoljaškoj, srednjovjekovnoj i antičkoj baštini Ravnih kotara.

U Gradskoj knjižnici Benkovac

Među brojnim sudionicima iz Hrvatske i inozemstva posebno su se istaknuli gradišćanski Hrvati – povjesničar dr. Robert Hajsan Panonski iz Austrije i dr. Franjo Pajrić.

Dr. Robert Hajsan Panonski u Zadru je predstavio temu „Tomislav Marijan Bilosnić: Kroz Ravne kotare i Bukovicu – otkrivanje i obnova zavičajne memorije” uz izložbu Bilosnićeve knjige i fotografije posvećenih kulturnoj baštini zadarskoga kraja.

U Gradskoj knjižnici Benkovac dr. Franjo Pajrić govorio je o temi „Troja, mit i zbilja na zadarskom području u djelima

Tomislava Marijana Bilosnića” predstavivši i Bilosnićevo istraživanje antičke baštine toga prostora.

Manifestacija je tijekom tri dana povećala književnost, povijest, znanost, likovnu i fotografsku umjetnost te istraživanje kulturne baštine. Posebna pozornost bila je posvećena glagoljskim spomenicima iz Podgrađa i Zemunika, čime je još jedanput potvrđena važnost očuvanja hrvatske kulturne memorije i njezina povezivanja s hrvatskim stvaralaštvom izvan matične domovine.

Branka Pavić Blažetin · Foto: Organizatori

Racki Hrvati u Erčinu na blagdan Velike Gospe, 15. kolovoza 2026.

Hrvatski jezični kamp „Jedinka“

U organizaciji budimpeštanskih hrvatskih samouprava Ferencvároša, XVI. okruga, Čepela te mađarske Glavnogradske samouprave XVI. okruga od 10. do 14. kolovoza 2026., već šesti put, održan je hrvatski jezični kamp za djecu pod nazivom „Jedinka“.

Za sudjelovanje u tom besplatnom kampu mogla su se prijaviti djeca od 5. do 9. razreda, a primalo se prvih 15 prijavljenih.

Jedinka svake godine ima određenu temu oko koje se koncentriraju programski sadržaj prepun kreativnih programa i izleta tijekom kojih polaznici stječu nove sposobnosti, dobivaju nova znanja i pospješuju znanje hrvatskog jezika. Ove godine tema kampa bila je „Virtualna stvarnost – VR“. U kampu su osigurana tri obroka dnevno te pića, grickalice i sladoledi.

Program kampa počeo je 10. kolovoza posjetom Pixel Areni. Ondje su djeca uživala u igri vještine koja pospješuje reflekske i jača timski rad. U nastavku posjetili su i izložbu Lego s više od 300 izložbenih primjeraka te su i sami iskušali svoju kreativnost slažući kockice.

Ekipa kampa, predvođena voditeljicama Roxi Szivák i Kingom Kolesza, drugi dan stigla je u Višegrad. Ondje su djeca isprobala avanturističku stazu Canopy, a nije izostalo ni spuštanje bobom.

Narednih dana polaznici Jedinke posjetili su Korda studio, otišli u Muzej iluzija, bili u kinu, posjetili Papiloniu i VR magic.

Organizatorica Kinga Kolesza objašnjava kako je kamp mobilan – osim stalnog mjesta jutarnjeg polaska i podnevnog povratka svakoga se dana odlazi na druge lokacije. „Djeca koja nam dolaze već godinama kamp vole još više jer je vrlo intenzivan, ponekad i naporan, ali uvijek uzbudljiv i avanturistički. U njemu istinski provedemo vrijeme zajedno“, izjavila je voditeljica Kinga.

Zabava u Muzeju iluzija

Iako ljetne temperature nisu popuštale, voditelji hrvatskog jezičnog kampa Jedinka pružili su polaznicima kampa izvršnu zabavu.

Treći dan kampa, 12. kolovoza, počeo je rođendanskim iznenađenjem koje su or-

ganizatori pripremili za polaznicu Juliannu Nagy-Sója. Uz tortu i dječji šampanjac jutarnje slavlje nastavilo se odlaskom u muzej.

U budimpeštanskom Muzeju iluzija djeca su isprobala brojne interaktivne eksponate, optičke iluzije, senzorne trikove kojima je cilj pokazati koliko fascinantna i varljiva ljudska percepcija može biti. Ta zabava imala je i edukativnu namjeru, otkriva organizatorica Kolesza te dodaje: „Objasnila sam im da naš mozak ponekad registrira senzorne

poticaje drukčije i pojasnila zašto katkad svijet vidimo drukčije nego što on zapravo jest. Nekima je najdraža bila soba u staklima, neki su uživali rješavajući logičke zadatke, a neki u sobi gdje je sve bilo postavljeno naopako. Planirali smo ostati kraće ovdje, ali oni su se željeli zadržati.“

Jedinka je kamp u kojem se voditelji uvelike posvete svakom djetetu, pa i zbog toga ima obiteljski ugođaj. Tradicija se nastavlja – organizatori planiraju kamp i ubuduće.

Kršul

Peti put održan Festival Homoki Pajta

Od 20. do 26. srpnja u seoskoj kući u Fertőhomoku peti je put održan Festival Homoki Pajta u organizaciji Hrvatskog kulturnog društva „Kajkavci“. Festival iz godine u godinu okuplja ljubitelje narodne umjetnosti, narodne glazbe i tradicijske kulture te ima važnu ulogu u očuvanju i prenošenju hrvatske kulturne baštine mjesta.

Hrvatsko kulturno društvo „Kajkavci“

Festival je počeo 20. srpnja kreativnim kampom za djecu koji je trajao do 24. srpnja. Program je i ove godine bio vrlo popularan među najmlađima, a radionice su uglavnom vodili lokalni obrtnici i kreativci koji su djecu upoznali s različitim tradicionalnim tehnikama izrade rukotvorina. Program za vikend počeo je u petak koncertom skupine Mordái i mađarskom plesačicom.

Brojna publika

Jedno od najvažnijih događanja festivala svake je godine Hrvatski dan, koji je ove godine bio posvećen i 20. obljetnici Homokijske svadbe. U subotu poslijepodne u mjesnom domu kulture posjetitelji i mještane koji danas žive izvan Fertőhomoka očekivali su izložba i projekcija posvećeni Homokijskoj svadbi. Odande je krenula tradicionalna svadbena povorka prema seoskoj kući, gdje je također bila postavljena izložba po-

svećena toj važnoj mjesnoj tradiciji.

Prije početka kulturnog programa Hrvatska samouprava Fertőhomoka i Hrvatsko kulturno društvo „Kajkavci“ zahvalili su osobama koje su sudjele u stvaranju i ponovnom oživljavanju Homokijske svadbe. Priznanja su primili Andrea Krajcsics, Ildikó Krajcsics, dr. István Kelemen, János Szallmer, István Koloszá, Attiláné Horváth, Józsefné Kozák i Andrea Szokodiné Nagy.

Nakon dodjele priznanja mjesni Plesni ansambl „Kajkavci“ izveo je Homokijsku svadbu. Izvedba je izazvala veliko zanimanje publike te je na dostojan način oživila tradiciju koja je pokrenuta prije 20 godina. Nakon plesača nastupio je također mjesni Tamburaški sastav „Kajkavci“, a potom i skupina Stoboš iz Velike Kaniže. Hrvatski dan završen je plesačicom u koju se uključila i publika.

U nedjelju je program nastavljen svečanim proštenjskom svetom misom nakon koje je u crkvenom dvorištu održan agape. Festival je završen u večernjim satima koncertom skupine Góbbé.

Festival Homoki Pajta danas je prerastao u omiljenu manifestaciju narodne umjetnosti i narodne glazbe u širem području. Po-

Lijepa mladenka

sebnom ugođaju festivala uvelike doprinosi mjesna seoska kuća koja je 2004. godine proglašena Seoskom kućom godine, ali i njezina tradicionalna staja i otvorena pozornica koje pružaju autentičan prostor za održavanje programa.

Domaćini pozdravljaju nazočne

Kreativni kamp ponajprije je namijenjen djeci i svake godine privlači velik broj sudionika. Koncerti i plesačnice koji se održavaju od petka do nedjelje zajedno okupe oko 400 do 500 posjetitelja, a ovogodišnji Hrvatski dan posjetilo je više od 200 ljudi.

Održavanje festivala omogućili su Općina Fertőhomok, Hrvatska samouprava Fertőhomoka, Hrvatska samouprava Jursko-mošonsko-šopronske županije, Amadea Kft., Szimplast Kft., Gasztroműhely Sopronkövesd i Szentkői Sörház Kft. te donacije stanovnika.

Peti festival još je jednom pokazao da tradicionalna kultura i zajedništvo mogu uspješno povezati različite generacije. Festival nije samo mjesto susreta ljubitelja glazbe, plesa i narodne umjetnosti nego i važan prostor za očuvanje hrvatske baštine Fertőhomoka.

Andraš Kovač · Foto: Lili Menyhárt

X. HRVATSKI LJETNI FESTIVAL NA DRAVI

Jubilarni festival u Brlobašu – dan ispunjen pjesmom, tradicijom, sportom i druženjem

U organizaciji Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj, Hrvatske državne samouprave i Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin” 8. kolovoza u Brlobašu, na obali Drave, održan je jubilarni deseti Hrvatski ljetni festival na Dravi. Lijepo vrijeme i bogat program privukli su brojne posjetitelje iz podravskih i baranjskih hrvatskih naselja, ali i goste iz Hrvatske i Hrvate iz Bačke.

Okupljene su pozdravili v. d. ravnatelja Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj Gabriella Kohuth Várhelyi i predsjednik Hrvatske državne samouprave Silvestar Balić.

„Okupili smo se u lijepom broju i, prema mnogima, ovo je bio najposjećeniji festival dosad. Uz glazbu i ples bilo je dovoljno vremena i za druženje i razgovor. Drago nam je što su ljudi došli iz različitih krajeva i što je festival ponovno postao mjesto susreta hrvatske zajednice”, izjavila je za Hrvatski glasnik Gabriella Kohuth Várhelyi.

Od starih sportova do dravskih specijaliteta

Festival je i ove godine ponudio brojne sadržaje za sve generacije. Na prostoru Nacionalnog parka Dunav – Drava posjetitelji su mogli uživati u tradicionalnim sportskim igrama, a posebna je pozornost bila posvećena najmlađima. Udruga sportske rekreacije „Sport za sve” – „Podravac” iz Sopja prvi je put sudjelovala u programu festivala i predstavila stare sportske discipline.

Orkestar Hrvatskog kluba „August Šenoa”

„USRPS je prvi put upotpunio program festivala starim sportovima za goste, ponajviše djecu. Posebno možemo pohvaliti djecu iz Martinaca i Križevaca koja su sudjelovala i upoznala se s nečim što im je novo. Nadamo se da će iduće godine odaziv djece i odraslih biti još veći”, rekao je za Hrvatski glasnik Jozo Šantak.

KUD „Sumarton”

Za djecu su pripremljeni i dvorac na napuhavanje, igre i druge aktivnosti, dok je Vesna Velin vodila plesnu radionicu.

Svoje mjesto na festivalu pronašla je i gastronomija. Petnaestak ekipa počelo je kuhati već u ranim poslijepodnevima. Među njima bile su i dvije ekipe iz Hrvatske – iz Sopja i Virovitice – dok su

Otvoravanje ljetnog festivala

ostale stigle iz podravskih naselja u Mađarskoj. Posjetitelji su mogli kušati pripremljena jela i uživati u zajedničkoj večeri.

Nažalost, zbog niskog vodostaja Drave ove godine nije bilo tradicionalne plovidbe brodom, no izostanak broda nije umanjio sadržajnost festivala.

Pomurje predstavljeno uz razne običaje i nošnje

Poseban dio programa bio je posvećen Pomurju. Regiju su predstavili Gordana Gujaš, Joža Đurić i Jelica Doboš govoreći o povijesti i životu Hrvata u pomurskim naseljima. Posjetiteljima su predstavljene i tradicionalne nošnje, običaji te aktivnosti hrvatskih zajednica.

„Predstavili su sva naselja u kojima žive Hrvati u Pomurju, govorili o njihovoj povijesti, običajima, društvima i aktivnostima. Bilo nam je važno pokazati koliko je hrvatska zajednica u tom kraju raznolika i koliko toga čuva”, istaknuli su organizatori predstavljanja.

Bogat kulturni i glazbeni program

U kulturnom dijelu programa nastupio je KUD „Sumarton” sa svojim mješovitim pjevačkim zborom i folklornom skupinom. Zbor vodi Joža Đurić, a folklornu skupinu Gordana Gujaš.

Svoj prvi javni nastup izvan matičnog kluba imao je i orkestar Hrvatskog kluba „August Šenoa”, koji vodi Zoltán Horvat. Publiku je potom razveselio Orkestar „Mišina” pod vodstvom Andora Végha, koji je četrdesetominutnim programom posjetitelje poveo na svojevrsno glazbeno putovanje kroz hrvatske povijesne krajeve u Mađarskoj.

Glazba je tijekom cijeloga dana bila sastavni dio festivalskog ozračja, a večernji program nastavljen je koncertom sastava „Maligani”. Nakon njih za ples i dobro raspoloženje pobrinuo se „Podravka band”.

Deseti Hrvatski ljetni festival na Dravi još je jednom pokazao da ovakve priredbe nisu samo mjesto zabave. One su prilika za susret različitih hrvatskih zajednica, predstavljanje njihove kulture i običaja te povezivanje ljudi s obiju strana Drave.

Branka Pavić Blažetin · Foto: Organizatori

AVANTURE BEZ GRANICA NA BALATONU – UČENICI IZ PEČUHA I OSIJEKA U ZAJEDNIČKOM KAMPU

Učenici Hrvatske škole Miroslava Krležę iz Pečuha i Osnovne škole Vijenac iz Osijeka i ovoga su ljeta sudjelovali u zajedničkom kampu na Balatonu te su zabava, sport i društvena iskustva oblikovali ljeto djece i učitelja. Raznolikost i intenzitet programa donijeli su trajne uspomene svim sudionicima.

Sport, smijeh i timska igra

Jedan od najpopularnijih elemenata kampa bio je niz sportskih programa. Djeca su se s oduševljenjem svakodnevno bacala na vježbanje, ali najveći favorit bila je odbojka. Zajedničke utakmice nisu samo ojačale natjecateljski duh nego i prijateljstva koja su se brzo razvila između učenika dviju škola.

Izleti: Osvajanje Keszthelya i Zamárdija

„Kamperi” su posjetili Keszthely, gdje su im kulturne i povijesne atrakcije grada ponudile nova iskustva. Međutim, najveći izazov čeka ih je u Zamárdiju: poligoni s preprekama u avanturističkom parku testirali su njihovu hrabrost, vještinu i izdržljivost.

Međutim, djeca su nadmašila sva očekivanja. Mnogi od njih uspjeli su prevladati strah i agorafobiju te su doista prešli vlastite granice. Prema riječima profesora ovo je bio jedan od najljepših trenutaka – vidjeti kako se učenici međusobno podržavaju i zajedno svladavaju izazove.

Profesori i volonteri: uzorna suradnja

Kamp je pružio vrijednu priliku i djeci, ali i pedagogima. Bila je to izvrsna prilika za pedagoge dviju škola da razmijene iskustva, podijele metodološke ideje i organiziraju zajedničke programe. Profesori koji su sudjelovali u kampu bili su Nikola Istókovich, Gábor Surányi, Ágnes Tomola, Nives Boras, Kristina Rajlić i Marica Dudás.

Rad volontera zaslužuje posebnu pohvalu: aktivno su sudjelovali u sastavljanju i provedbi razigranih zadataka, a svojom energijom i kreativnošću uvelike su doprinijeli uspjehu kampa.

Zadovoljna djeca, inspirirani profesori – i već se pripremamo za nastavak

Prema jednoglasnom mišljenju sudionika kamp je završen s puno uspjeha. Djeca su se odlično provela, puno se razgibala, stekla nova prijateljstva i iskustva koja će dugo pamtili.

Organizatori se već vesele izazovima sljedeće godine te novim lokacijama, programima i zajedničkim avanturama.

Mária Dudás Gyöngyös, voditeljica kampa

Pomurski učenici ponovno u kampu Foto-kino kluba Ivanovec

Foto-kino klub Ivanovec već više od 15 godina surađuje s pomurskim hrvatskim organizacijama i školskim ustanovama u sklopu filmskih radionica i kampova. Godinama su se organizirali međunarodni filmski kampovi na mađarskoj strani, i to u organizaciji Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“ u Serdahelu i pod mentorstvom Foto-kino kluba. Foto-kino klub na čelu s predsjednikom Radovanom Petkovićem više je puta održao radionice u pomurskim hrvatskim školama u Serdahelu i Keresturu, a sudjeluje i na raznim kulturnim događanjima u Pomurju. Članovi kluba snimili su i pomogli u arhiviranju hrvatskih pomurskih običaja te snimali o raznim temama u Pomurju. Ovaj put ponovno su pozvali učenike iz pomurskih škola iz Kerestura i Serdahela da sudjeluju u kampu u Ivanovcu. Pomursku djecu otpratili su zastupnice hrvatskih samouprava Kerestura i Serdahela Henrieta Novak i Estera Prosenjak-Kos. Pomurski učenici od 10. do 16. kolovoza upoznawali su se s tajnama nastanka igranog i dokumentarnog filma.

Filmski kamp u Ivanovcu, koji potpomaže i Grad Čakovec, već je treći put okupio mlade filmaše iz Međimurske, Varaždinske i Koprivničko-križevačke županije te iz našeg Pomurja. Tijekom šest dana radionica uz stručno vodstvo voditelja radionice igranog filma Stjepana Petkovića i Žive Žigmund polaznici su se upoznali s osnovama filmskog jezika i ključnim etapama nastanka igranog filma. Uz teorijski dio, analizu filmskih primjera i praktičan rad prošli su kroz proces razvoja filmske ideje, pisanja scenarija, upoznali se s osnovama režije, glume, rada s kamerom, snimanja zvuka i filmske montaže.

Predstavnice pomurskih hrvatskih samouprava s organizatorima

Ove je godine uz radionicu igranog filma održana i radionica dokumentarnog filma pod vodstvom Marina Šegana. Pomurski

učenici sudjelovanjem u filmskom kampu imali su priliku vježbati hrvatski jezik sa svojim vršnjacima, naučiti nekoliko stručnih izraza filmske struke te se iskušati u glumi, snimanju i drugim vještinama koje se povezuju s filmskom umjetnošću.

Predstavnice hrvatskih samouprava zahvalile su predsjedniku Foto-kino kluba Radovanu Petkoviću jer se uvijek brine za pomursku djecu i pruža priliku da u sklopu raznih filmskih radionica djeca vježbaju jezik svojih predaka te se druže sa svojim vršnjacima iz Hrvatske.

Beta

JAČANJE GOSPODARSKE SURADNJE

Grad Velika Kaniža i Koprivničko-križevačka županija još 2021. godine potpisale su Sporazum o suradnji i prijateljstvu iako su već otprije surađivale na raznim poljima. Nakon toga sporazum o suradnji potpisale su i njihove razvojne agencije – potpisan je sporazum i između Trgovinske i industrijske komore Velike Kaniže i Obrtničke komore Koprivničko-križevačke županije.

Radi jačanja gospodarske suradnje predstavnici partnera sastali su se i tijekom ljeta u Velikoj Kaniži, gdje se razgovaralo o mogućnostima daljnje suradnje. Susret je inicirao József Polay, predsjednik Trgovinske i industrijske komore Velike Kaniže, na čiji su poziv grad posjetili visoki hrvatski dužnosnici: Krešimir Habijanec, predsjednik Županijske komore Koprivnica i Hrvatske gospodarske komore, Darko Masnec, pročelnik Upravnog odjela za financije, proračun i javnu nabavu Grada Križevaca, te dr. Attila Koósz, počasni konzul Republike Hrvatske. Gradonačelnik Velike Kaniže Jácint Horváth dao je podršku za daljnju suradnju i za sve projekte koji će ubuduće jačati gospodarsku i drugu suradnju odnosno povezivanje ustanova i udruga s jedne i druge strane granice.

U središtu konstruktivnih razgovora bili su zajednički projekti i razvojne prilike koje stoje pred poduzetnicima regije. Istaknuto je kako povijest i strateški zemljopisni položaj Velike Kaniže pružaju izvrsnu, prirodnu osnovu za intenzivnu suradnju s hrvatskim partnerima. Sudionici su izrazili uvjerenje da će ovaj susret dati novi zamah gospodarskim odnosima, posebno u kontekstu povlačenja sredstava iz prekograničnih fondova Europske unije namijenjenih razvoju malog i srednjeg poduzetništva.

Razgovor o mogućnostima razvoja regije

Prema planovima sljedeći sastanak partnera održat će se u Križevcima, a na njega će biti pozvani i predstavnici drugih gospodarskih komora iz pograničnih županija.

Beta · Foto: Organizatori

Tamburica na renomiranom Bakáts Fesztu

Između 28. i 30. kolovoza 2026. četrnaesti je put održan Bakáts Feszt, najveća i sadržajno najraznolikija kulturna manifestacija u Ferencvarosu.

Posjetiteljima su se nudile filmske večeri, koncerti, plesne izvedbe, dječji programi, a u svemu su sudjelovale i neke narodnosne samouprave.

Tako su prisutni uživali i u nastupu HOŠIG-ove plesne skupine „Tamburica“, koja je nastupila u organizaciji Hrvatske samouprave Ferencvarosa. Djevojke su na oduševljenje publike otplesale najnoviju koreografiju Andree Balint – koreografiju „Ruža za drugoga“.

Kršul

VELIKA KANIŽA – Tamburaški sastav „Stoboš“ iz Velike Kaniže cijelo ljeto imao je niz nastupa u raznim mjestima, što će se nastaviti i tijekom jeseni. U lipnju su nastupili u Velikoj Kaniži, zatim u srpnju na Festivalu „Fatemplom“ u Magyarföldu te u Umoku na Festivalu „Pajta“. U kolovozu imali su nastup na Pourskom glazbenom festivalu u Serdahelu, krajem ljeta u Balatonbogláru, 4. rujna u Novi na Festivalu „SZÉF“, a 5. rujna u Kóspallagu. Na svim nastupima promoviraju svoj album pomurskih popevki proširujući tako glazbenu baštinu pomurske narodne glazbe široj publici. Pred njima je nastup i u Pečuhu – u Hrvatskom klubu „August Šenoa“ 18. rujna predstaviti će svoj album.

ALJMAŠ – Udruga bunjevačkih Hrvata priređuje redovite plesanice u klupskim prostorijama „Fészekház“ u Aljmašu. Prva plesanica održana je 2. rujna, druga i treća 16. i 30. rujna te zatim 14. listopada od 17 do 19 sati. Plesanice vodi István Szűcs. Ulaz je slobodan, a susreti ljubitelja narodnih plesova priređuju se s naramkom.

Državno otvaranje školske godine za manjinske škole

U Bugarskom kulturnom domu u Budimpešti 26. kolovoza održano je državno otvaranje školske godine za manjinske odgojno-obrazovne ustanove. Skup je okupio ravnatelje i osnivače manjinskih škola i vrtića, parlamentarne glasnogovornike nacionalnih manjina te predsjednike državnih manjinskih samouprava.

Program je otvorila Attiláné Kállay, voditeljica Centra za pedagoško obrazovanje manjina pri Mađarskom obrazovnom uredu. O stručnim smjernicama za novu školsku godinu govorio je Imre Sipos, zamjenik državnog tajnika nadležnog za javno obrazovanje, istaknuvši potrebu za suvremenijim pristupom nastavi, većom aktivnošću učenika, diferencijacijom te planiranjem koje polazi od stvarnih potreba učenika.

O upravnim i stručnim zadaćama koje škole očekuju u školskoj godini 2026./2027. govorila je dr. Ágnes Szikora, voditeljica nadležnog odjela Mađarskog obrazovnog ureda.

U nastavku je održan obrazovni forum i stručna rasprava, a uspješnim ustanovama dodijeljene su titule „Bazna ustanova Mađarskog obrazovnog ureda 2026. – 2029.“

Među sudionicima skupa bili su i predsjednik Hrvatske državne samouprave, ravnateljica Pedagoškog i metodičkog centra te ravnatelj i doravnatelj pojedinih hrvatskih odgojno-obrazovnih ustanova. Za hrvatsku zajednicu ovakvi su susreti važni jer se upravo kroz obrazovni sustav prenose jezik, kultura i identitet, ali i stvaraju uvjeti za njihov razvoj u novim generacijama.

Branka Pavić Blažetin · Foto: Organizatori

HRVATSKI ŽIDAN – Tamburaški sastav „Židanci“ vrlo je aktivan te njeguje prijateljske veze s brojnim tamburaškim sastavima u Mađarskoj. Među njima su i njihovi prijatelji iz bačkog mjesta Bačin, s kojima već godinama uspješno surađuju. Tako su Židanci početkom srpnja nastupili na Obiteljskom pikniku održanom u Bačinu, gdje su svojim nastupom doprinijeli ugodnom ozračju i druženju brojnih sudionika.

Hrvatska državna samouprava

na temelju Zakona o radu br. I. iz 2012. godine raspisuje

NATJEČAJ

za popunu radnog mjesta

RAVNATELJA

Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta

Hrvata u Mađarskoj

Ravnatelj se imenuje na vrijeme od četiri (4) godine na određeno/puno radno vrijeme.

Mjesto obavljanja dužnosti:

1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24.

Plaća i ostala davanja:

Prema odredbama Zakona o radu br. I iz 2012. godine

Uvjeti za podnošenje prijave:

- visoka škola i visoka stručna sprema vezana za kulturnu djelatnost ili visoka stručna sprema ne u struci
- jezični ispit visokog stupnja iz hrvatskog jezika, razina C1
- najmanje 5 godina radnog iskustva na području osnovne djelatnosti ustanove (kultura i/ili sport)
- korištenje aplikacija MS Office, korisnička razina uredska
- vozačka dozvola kategorije B
- ispunjavanje obaveza podnošenja imovinske kartice
- mađarsko državljanstvo, potvrda o nekažnjavanju.

Uz prijavu molimo priložiti sljedeće dokumente i potvrde:

- životopis na hrvatskom i mađarskom jeziku
- preslika dokumenata koji potvrđuju znanje jezika
- dokaz o stručnoj spremi (preslika)
- plan vođenja ustanove na hrvatskom i mađarskom jeziku
- potvrda o nekažnjavanju ne starija od 3 mjeseca
- izjava o suglasnosti za korištenje i prosljeđivanje osobnih podataka kandidata u svrhe vezane uz natječaj.

Datum popunjenja radnog mjesta:
najranije od 1. siječnja 2027. godine

Datum planiranog završetka popunjavanja radnog mjesta:
31. prosinca 2030.

Krajnji rok za predaju prijave:
20. listopada 2026. godine u 00:00

Način podnošenja prijave:

Prijave se podnose poštanskim putem na adresu Hrvatske državne samouprave – Országos Horvát Önkormányzat, 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24. ili u skeniranom obliku (u PDF formatu) elektroničkim putem na e-adresu hds@horvatok.hu. Predmet e-poruke ili predmet na omotnici treba biti sljedeći: „Natječaj za popunu radnog mjesta za ravnatelja/ravnateljicu Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj”.

Krajnji rok za vrednovanje pristiglih prijava:
31. prosinca 2026. godine.

Mjesto službene objave natječaja:

<https://kozszolgallas.ksz.gov.hu/>

Hrvatska državna samouprava

na temelju Zakona o radu br. I. iz 2012. godine raspisuje

NATJEČAJ

za popunu radnog mjesta

RAVNATELJA

Hrvatskog kulturnog i

sportskog centra Josip Gujaš Džuretin

Ravnatelj se imenuje na vrijeme od četiri (4) godine na određeno/puno radno vrijeme.

Mjesto obavljanja dužnosti:

7968 Felsőszentmárton, Kossuth utca 2.

Plaća i ostala davanja:

Prema odredbama Zakona o radu br. I iz 2012. godine

Uvjeti za podnošenje prijave:

- visoka škola i visoka stručna sprema vezana za kulturnu djelatnost ili visoka stručna sprema ne u struci
- jezični ispit visokog stupnja iz hrvatskog jezika, razina C1
- najmanje 5 godina radnog iskustva na području osnovne djelatnosti ustanove (kultura i/ili sport)
- korištenje aplikacija MS Office, korisnička razina uredska
- vozačka dozvola kategorije B
- ispunjavanje obaveza podnošenja imovinske kartice
- mađarsko državljanstvo, potvrda o nekažnjavanju.

Uz prijavu molimo priložiti sljedeće dokumente i potvrde:

- životopis na hrvatskom i mađarskom jeziku
- preslika dokumenata koji potvrđuju znanje jezika
- dokaz o stručnoj spremi (preslika)
- plan vođenja ustanove na hrvatskom i mađarskom jeziku
- potvrda o nekažnjavanju ne starija od 3 mjeseca
- izjava o suglasnosti za korištenje i prosljeđivanje osobnih podataka kandidata u svrhe vezane uz natječaj.

Datum popunjenja radnog mjesta:
najranije od 1. siječnja 2027. godine

Datum planiranog završetka popunjavanja radnog mjesta:
31. prosinca 2030.

Krajnji rok za predaju prijave:
20. listopada 2026. godine u 00:00

Način podnošenja prijave:

Prijave se podnose poštanskim putem na adresu Hrvatske državne samouprave – Országos Horvát Önkormányzat, 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24. ili u skeniranom obliku (u PDF formatu) elektroničkim putem na e-adresu hds@horvatok.hu. Predmet e-poruke ili predmet na omotnici treba biti sljedeći: „Natječaj za popunu radnog mjesta za ravnatelja/ravnateljicu Hrvatskog kulturnog i sportskog centra Josip Gujaš Džuretin”.

Krajnji rok za vrednovanje pristiglih prijava:
31. prosinca 2026. godine.

Mjesto i način službene objave natječaja:

<https://kozszolgallas.ksz.gov.hu/>